WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLASY V
Opracowane na podstawie podstawy programowej języka polskiego z 2024 r.
oraz programu nauczania do cyklu „Zamieńmy słowo” , WSiP

I. Kształcenie literackie i kulturowe

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
czyta tekst ze zrozumieniem na poziomie dosłownym; wskazuje bohaterów, miejsce i czas wydarzeń; określa temat utworu; przedstawia najważniejsze wydarzenia; odróżnia narratora od bohatera; rozpoznaje podstawowe rodzaje literackie: epikę, lirykę i dramat; zna podstawowe pojęcia: narrator, bohater, akcja, wydarzenie, wers, zwrotka, rym, dialog; rozpoznaje podstawowe elementy świata przedstawionego; potrafi krótko scharakteryzować bohatera; zna treść omawianych lektur w podstawowym zakresie	samodzielnie określa temat i główną myśl tekstu; wskazuje najważniejsze elementy świata przedstawionego; porządkuje wydarzenia według kolejności chronologicznej; rozpoznaje narrację pierwszoosobową i trzecioosobową; charakteryzuje bohatera, podając jego najważniejsze cechy i uzasadniając je przykładami; rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie i wyraz dźwiękonaśladowczy; rozpoznaje podstawowe elementy budowy utworu poetyckiego; zna	dokładnie analizuje przeczytany tekst; określa problematykę utworu; wskazuje cechy bohaterów i popiera je odpowiednimi przykładami; omawia relacje między bohaterami; rozpoznaje funkcję podstawowych środków stylistycznych; rozpoznaje elementy kompozycyjne utworu; odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości; rozpoznaje wartości prezentowane w utworach; samodzielnie przedstawia najważniejsze informacje dotyczące lektur	samodzielnie i wnikliwie analizuje tekst; interpretuje zachowania i postawy bohaterów; formułuje własne wnioski dotyczące utworu; określa wartości i przesłanie tekstu; wskazuje i wyjaśnia funkcję środków stylistycznych; sprawnie posługuje się terminologią literacką; porównuje bohaterów, wydarzenia i problemy przedstawione w różnych tekstach; bardzo dobrze zna treść i problematykę omawianych lektur	Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz: twórczo i samodzielnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności polonistyczne; wnikliwie interpretuje teksty literackie; formułuje oryginalne i uzasadnione wnioski; swobodnie posługuje się terminologią literacką i językową; dostrzega związki między różnymi tekstami kultury; samodzielnie podejmuje dodatkowe działania związane z przedmiotem; wykazuje szczególne zainteresowanie literaturą i kulturą; potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę w sytuacjach nietypowych i problemowych; osiąga

	najważniejsze informacje dotyczące omawianych lektur			sukcesy w konkursach przedmiotowych lub podejmuje aktywność wykraczającą poza wymagania programowe.

II. Kształcenie językowe

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
rozpoznaje rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówek, zaimek, przyimek i spójnik; rozpoznaje podstawowe części zdania: podmiot i orzeczenie; rozpoznaje zdanie pojedyncze i złożone; rozróżnia zdanie oznajmujące, pytające i rozkazujące; rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny; zna podstawowe zasady tworzenia wyrazów pokrewnych; rozpoznaje synonimy i antonimy	poprawnie rozpoznaje poznane części mowy; określa podstawowe kategorie gramatyczne rzeczownika, czasownika i przymiotnika; rozpoznaje podmiot i orzeczenie oraz podstawowe określenia; odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego; rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące; tworzy wyrazy pokrewne; rozpoznaje rodzinę wyrazów; rozpoznaje synonimy, antonimy i homonimy	poprawnie określa formy gramatyczne poznanych części mowy; rozpoznaje wszystkie poznane części zdania; analizuje budowę zdania pojedynczego; rozpoznaje i tworzy różne typy zdań; rozpoznaje wyrazy pochodne i podstawowe; wyjaśnia znaczenie wybranych związków frazeologicznych; świadomie stosuje synonimy i antonimy	sprawnie analizuje budowę wyrazów i zdań; poprawnie określa formy gramatyczne części mowy; rozpoznaje funkcje części zdania; świadomie wykorzystuje wiedzę o języku podczas tworzenia wypowiedzi; poprawnie posługuje się poznanymi związkami frazeologicznymi; dostrzega różnice między językiem potocznym a oficjalnym	Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz: świadomie dobiera środki językowe do celu wypowiedzi.

III. Tworzenie wypowiedzi

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
buduje proste, komunikatywne wypowiedzi ustne i pisemne; redaguje krótkie opowiadanie; potrafi opisać postać, przedmiot lub miejsce; tworzy prosty plan wydarzeń; redaguje krótką wiadomość, zaproszenie lub ogłoszenie; zachowuje podstawową kompozycję wypowiedzi	tworzy spójne opowiadanie; redaguje opis postaci, przedmiotu i miejsca; tworzy plan ramowy i szczegółowy; redaguje list, zaproszenie, ogłoszenie i krótką charakterystykę; stosuje akapity; zachowuje logiczny układ wypowiedzi	tworzy uporządkowane i spójne wypowiedzi; samodzielnie redaguje opowiadanie, opis i charakterystykę; wzbogaca wypowiedź odpowiednim słownictwem; stosuje dialog i opis w opowiadaniu; poprawnie komponuje dłuższą wypowiedź; dostosowuje formę wypowiedzi do określonego celu i odbiorcy	tworzy samodzielne, spójne i logiczne wypowiedzi; stosuje bogate i zróżnicowane słownictwo; zachowuje poprawną kompozycję wypowiedzi; sprawnie posługuje się opisem, narracją i dialogiem; formułuje własne stanowisko i potrafi je uzasadnić; dokonuje samodzielnej redakcji własnego tekstu	Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz tworzy oryginalne, przemyślane i poprawne wypowiedzi.

IV. Ortografia i interpunkcja

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
zna podstawowe zasady pisowni ó/u, rz/ż, ch/h; stosuje wielką literę w podstawowych sytuacjach; zna podstawowe zasady pisowni „nie” z poznanymi częściami mowy; stosuje kropkę, przecinek, znak zapytania i wykrzyknik w pdstawowych sytuacjach	stosuje poznane zasady ortograficzne; poprawia podstawowe błędy ortograficzne; stosuje podstawowe zasady interpunkcji w zdaniach pojedynczych i złożonych; poprawnie zapisuje dialog w prostych przykładach.	stosuje poznane zasady ortograficzne w praktyce; poprawnie stosuje większość zasad interpunkcyjnych; samodzielnie wyszukuje i poprawia błędy; uzasadnia pisownię wybranych wyrazów.	bardzo dobrze stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne; popełnia nieliczne błędy; potrafi samodzielnie wyjaśnić zastosowanie poznanych zasad.	Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz: stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne bezbłędnie również w nowych sytuacjach; świadomie wykorzystuje interpunkcję dla uzyskania określonego efektu stylistycznego;

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLASY VI
Opracowane na podstawie podstawy programowej języka polskiego z 2024 r.
oraz programu nauczania do cyklu „Zamieńmy słowo” , WSiP

I. Kształcenie literackie i kulturowe

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
czyta tekst literacki ze zrozumieniem w zakresie podstawowym; przedstawia najważniejsze wydarzenia utworu; rozpoznaje podstawowe elementy świata przedstawionego: czas, miejsce, bohaterów i wydarzenia; nazywa głównego bohatera i wskazuje jego podstawowe cechy; zna pojęcia: **podmiot liryczny, adresat, bohater, narrator, fabuła, akcja, wątek**; odróżnia utwór liryczny od epickiego; rozpoznaje podstawowe gatunki poznawane w klasie 6; zna pojęcia: **wers, strofa,**	omawia najważniejsze elementy świata przedstawionego; charakteryzuje bohatera na podstawie podstawowych informacji z tekstu; określa temat i główną myśl utworu; wyjaśnia podstawowe cechy poznanych gatunków literackich; rozpoznaje i omawia podstawowe środki stylistyczne; wyjaśnia znaczenie prostych przenośni i symboli; rozpoznaje obrazy poetyckie i określa nastrój wiersza;odróżnia podmiot liryczny od autora utworu; rozróżnia fikcję, realizm i fantastykę; wyjaśnia	samodzielnie analizuje podstawowe elementy świata przedstawionego; charakteryzuje bohaterów, podając odpowiednie uzasadnienia; określa relacje między bohaterami; wyjaśnia wpływ wydarzeń na zachowanie i postawy postaci; rozpoznaje i określa funkcję środków stylistycznych; interpretuje obrazy poetyckie; wyjaśnia sens tytułu, wybranych przenośni i symboli; rozpoznaje wartości i problemy przedstawione w utworze; porównuje bohaterów, wydarzenia,	samodzielnie i wnikliwie analizuje oraz interpretuje utwór; uzasadnia swoje sądy, odwołując się do konkretnych fragmentów tekstu; określa funkcję środków stylistycznych w kontekście całego utworu; interpretuje sensy dosłowne i przenośne; analizuje postawy bohaterów i ocenia je z wykorzystaniem odpowiednich kryteriów; porównuje różne teksty pod względem problematyki, wartości, kreacji bohaterów i sposobu przedstawienia świata;dostrzega związki między tekstem literackim a	samodzielnie dokonuje pogłębionej analizy i interpretacji tekstów; formułuje oryginalne hipotezy interpretacyjne; dostrzega nieoczywiste związki między utworami, motywami i tekstami kultury; sprawnie wykorzystuje konteksty kulturowe, historyczne i społeczne; samodzielnie poszukuje i selekcjonuje informacje; prezentuje efekty pracy w oryginalnej formie, np. projektu, prezentacji, podcastu, plakatu;świadomie i twórczo wykorzystuje wiedzę literacką w nowych

rym, refren, wiersz biały, obraz poetycki; z pomocą nauczyciela rozpoznaje epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie, zdrobnienie, zgrubienie i wyraz dźwiękonaśladowczy; rozpoznaje elementy realistyczne i fantastyczne; zna podstawowe cechy fantasy i science fiction; rozpoznaje podstawowe informacje dotyczące omawianych lektur; potrafi wskazać podstawowe wartości obecne w utworze; zna podstawowe pojęcia związane z tekstami kultury: filmem, teatrem, obrazem, fotografią, piosenką; z pomocą nauczyciela wyszukuje w tekście potrzebne informacje	podstawowe cechy fantasy i science fiction; rozpoznaje tekst literacki, popularnonaukowy i publicystyczny; wyszukuje informacje i posługuje się cytatem; porównuje podstawowe informacje dotyczące bohaterów i wydarzeń; wypowiada się na temat wartości przedstawionych w utworze; zna treść i problematykę omawianych lektur	motywy i problemy różnych utworów; odróżnia fakt od opinii; rozpoznaje cechy tekstu popularnonaukowego i publicystycznego; interpretuje podstawowe dzieła sztuki; dostrzega związki między literaturą a innymi tekstami kultury; samodzielnie wykorzystuje informacje z tekstu w odpowiedzi ustnej i pisemnej; formułuje własną opinię o utworze i uzasadnia ją	innymi dziełami kultury; potrafi przedstawić własną, logicznie uzasadnioną interpretację; wykorzystuje wiedzę o literaturze w sytuacjach nowych; świadomie korzysta ze słowników i innych źródeł informacji	sytuacjach; wykazuje szczególne zainteresowanie literaturą i kulturą

II. Kształcenie językowe

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
rozpoznaje podstawowe	rozróżnia części mowy	poprawnie odmienia poznane	analizuje funkcję środków	świadomie i twórczo

części mowy; rozpoznaje rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówek, zaimek, partykułę i wykrzyknik; zna pojęcia **czasownik dokonany i niedokonany**; wie, że czasownik może występować w stronie czynnej i biernej; zna pojęcia **czasownik przechodni i nieprzechodni**; rozpoznaje podstawowe części zdania: podmiot i orzeczenie; zna pojęcia: dopełnienie, przydawka, okolicznik; rozpoznaje zdanie pojedyncze i złożone; zna pojęcia zdania współrzędnie i podrzędnie złożonego; zna pojęcie **związku frazeologicznego**; rozpoznaje wyrazy wieloznaczne; odróżnia wyrazy neutralne i wartościujące; odróżnia język mówiony od pisanego; zna podstawowe zasady dostosowania języka do sytuacji komunikacyjnej; zna podstawowe rodzaje słowników	odmienne i nieodmienne; rozpoznaje czasowniki dokonane i niedokonane; rozpoznaje stronę czynną i bierną; rozpoznaje czasowniki przechodnie i nieprzechodnie; rozpoznaje i nazywa rodzaje zaimków; rozpoznaje partykuły i wykrzykniki; wskazuje części zdania; rozpoznaje orzeczenie czasownikowe i imienne; rozpoznaje różne rodzaje podmiotu; rozpoznaje zdania bezpodmiotowe; rozpoznaje zdania pojedyncze i złożone; odróżnia zdanie współrzędnie złożone od podrzędnie złożonego; rozpoznaje związki frazeologiczne; korzysta ze słownika języka polskiego, frazeologicznego i wyrazów obcych; wyjaśnia znaczenie podstawowych wyrazów wieloznacznych; rozpoznaje wyrazy nacechowane emocjonalnie; rozpoznaje język oficjalny i nieoficjalny	części mowy; poprawnie stosuje czasowniki dokonane i niedokonane; przekształca stronę czynną na bierną i odwrotnie; rozpoznaje i stosuje czasowniki przechodnie i nieprzechodnie; prawidłowo stosuje zaimki, partykuły i wykrzykniki; wskazuje i nazywa wszystkie części zdania; rozpoznaje różne typy orzeczeń i podmiotów; stosuje zdania bezpodmiotowe; przekształca zdania pojedyncze w złożone i odwrotnie; rozpoznaje i stosuje podstawowe typy zdań złożonych; wyjaśnia znaczenie frazeologizmów i wykorzystuje je w wypowiedziach; rozpoznaje i wyjaśnia znaczenia wyrazów wieloznacznych; rozróżnia słownictwo neutralne, wartościujące i emocjonalne; dostosowuje odmianę języka do sytuacji komunikacyjnej; świadomie korzysta ze słowników	językowych w tekście; świadomie dobiera formy gramatyczne do celu wypowiedzi; sprawnie przekształca konstrukcje składniowe; analizuje budowę i funkcję zdań; celowo wykorzystuje różne rodzaje zdań w wypowiedziach; ocenia zasadność zastosowania strony biernej; wykorzystuje zaimki, partykuły i wykrzykniki w celu uzyskania określonego efektu komunikacyjnego; analizuje wpływ doboru słownictwa na charakter wypowiedzi; rozpoznaje i interpretuje funkcję frazeologizmów; samodzielnie poprawia błędy językowe i uzasadnia poprawki; dostosowuje styl, słownictwo i konstrukcję zdań do odbiorcy, celu i sytuacji	wykorzystuje wiedzę językową w nowych sytuacjach; analizuje język tekstów literackich, publicystycznych, popularnonaukowych i użytkowych; potrafi wyjaśnić, jak wybór określonych konstrukcji językowych wpływa na odbiorcę; celowo wykorzystuje różnorodne konstrukcje składniowe w swoich tekstach; eksperymentuje ze stylem i słownictwem, zachowując poprawność językową; samodzielnie rozwiązuje złożone problemy językowe; sprawnie korzysta z różnych źródeł wiedzy o języku; prezentuje szczególnie wysoki poziom świadomości językowej

III. Tworzenie wypowiedzi

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
zna podstawowe formy wypowiedzi; zna podstawowe elementy opowiadania; zna zasady tworzenia opisu; zna podstawowe elementy charakterystyki postaci; zna zasady tworzenia sprawozdania; zna podstawowe elementy listu oficjalnego; zna pojęcia **teza, argument**; z pomocą nauczyciela tworzy krótką wypowiedź; podejmuje próbę zachowania właściwej kompozycji; podejmuje próbę tworzenia akapitów; uczestniczy w rozmowie na zadany temat	zna zasady tworzenia poznanych form wypowiedzi; gromadzi słownictwo potrzebne do napisania tekstu; tworzy plan wypowiedzi; tworzy spójne, krótkie opowiadanie; tworzy opis postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji; tworzy proste sprawozdanie; tworzy list oficjalny według podanego wzoru; rozpoznaje tezę i argumenty; potrafi podać argument uzasadniający własne stanowisko; zachowuje podstawową kompozycję tekstu; stosuje akapity w prostych wypowiedziach; przestrzega podstawowych zasad prowadzenia rozmowy i dyskusji	samodzielnie tworzy spójne i logiczne wypowiedzi; poprawnie konstruuje opowiadanie twórcze; stosuje opis postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji; poprawnie redaguje sprawozdanie; redaguje list oficjalny zgodnie z zasadami gatunku; buduje wypowiedź argumentacyjną; formułuje tezę i dobiera odpowiednie argumenty; odróżnia argumenty rzeczowe od odwołujących się do emocji; stosuje właściwą kompozycję; świadomie wykorzystuje akapity; dobiera słownictwo odpowiednie do formy i odbiorcy; tworzy logiczne wypowiedzi ustne; potrafi przedstawić i uzasadnić	tworzy samodzielne, rozbudowane i spójne wypowiedzi; swobodnie posługuje się różnymi formami wypowiedzi; tworzy ciekawe i logiczne opowiadanie twórcze; umiejętnie buduje napięcie i wykorzystuje dialog oraz opis; tworzy pogłębiony opis postaci i przeżyć wewnętrznych; tworzy poprawne sprawozdanie; redaguje funkcjonalny list oficjalny; buduje uporządkowaną wypowiedź argumentacyjną; dobiera trafne argumenty i przykłady; potrafi przewidywać reakcję odbiorcy; funkcjonalnie stosuje środki retoryczne; świadomie organizuje tekst za pomocą akapitów;	tworzy oryginalne, twórcze i dojrzałe wypowiedzi; swobodnie dobiera formę i środki wyrazu do celu wypowiedzi; tworzy własne teksty o wysokich walorach językowych i stylistycznych; buduje wieloaspektową argumentację; samodzielnie wykorzystuje różne źródła i materiały; potrafi stworzyć wypowiedź problemową wymagającą samodzielnego wnioskowania; twórczo przekształca poznane formy gatunkowe; podejmuje samodzielne próby literackie.

		własne stanowisko.	samodzielnie redaguje, poprawia i doskonali własną wypowiedź; wygłasza tekst z właściwą intonacją, dykcją i akcentem.	

IV. Ortografia i interpunkcja

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
zna podstawowe zasady ortograficzne; zna zasady pisowni **ó/u, rz/ż, ch/h**; zna podstawowe zasady pisowni wielką i małą literą; zna podstawowe zasady pisowni „nie”; zna podstawowe zasady pisowni wyrazów obcych i nazw własnych; stosuje kropkę, znak zapytania i wykrzyknik; stosuje przecinek w oczywistych sytuacjach; zna nazwy i podstawowe funkcje: cudzysłowu, dwukropka, średnika i nawiasu; z pomocą nauczyciela korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje podstawowe zasady ortograficzne; poprawnie zapisuje większość wyrazów poznawanych podczas lekcji; poprawnie zapisuje nazwy własne; stosuje podstawowe zasady pisowni „nie”; poprawnie stosuje przecinki podczas wyliczania; stosuje cudzysłów i dwukropek; rozpoznaje podstawowe błędy ortograficzne; korzysta ze słownika ortograficznego; poprawia wskazane błędy	poprawnie stosuje większość poznanych zasad ortograficznych; popełnia nieliczne, sporadyczne błędy; poprawnie stosuje przecinki w zdaniach złożonych; stosuje cudzysłów, dwukropek, średnik i nawias; rozumie funkcję poszczególnych znaków interpunkcyjnych; potrafi znaleźć i poprawić własny błąd; potrafi poprawić błędy w krótkim tekście; korzysta ze słownika jako narzędzia samokontroli	pisze poprawnie pod względem ortograficznym, także trudniejsze wyrazy; stosuje poznane wyjątki ortograficzne; świadomie i poprawnie stosuje interpunkcję; poprawnie zapisuje rozbudowane zdania złożone; analizuje interpunkcję w tekście; poprawia błędy ortograficzne i interpunkcyjne w cudzym tekście; potrafi uzasadnić zastosowanie określonego znaku; dostrzega zależność między budową zdania a zastosowaną interpunkcją; samodzielnie kontroluje poprawność własnego tekstu	stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne bezbłędnie również w nowych sytuacjach; rozwiązuje nietypowe problemy ortograficzne; potrafi uzasadnić pisownię trudnych wyrazów; dokonuje szczegółowej korekty tekstu; wyjaśnia zależności między składnią, znaczeniem i interpunkcją; świadomie wykorzystuje interpunkcję dla uzyskania określonego efektu stylistycznego; samodzielnie korzysta z różnych słowników i źródeł językowych; potrafi pełnić funkcję korektora własnego i cudzego tekstu

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLASY VII
Opracowane na podstawie podstawy programowej języka polskiego z 2024 r.
oraz programu nauczania do cyklu „Zamieńmy słowo" , WSiP

I.Kształcenie literackie i kulturowe

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
zna podstawowe rodzaje literackie: epikę, lirykę i dramat; rozpoznaje podstawowe gatunki literackie omawiane w klasie 7; zna pojęcia: **komedia, tragedia, ballada, fraszka, pieśń, tren, epopeja**; zna podstawowe elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, dialog, monolog; rozpoznaje narratora i podmiot liryczny; rozpoznaje podstawowe środki stylistyczne; zna pojęcia: **symbol, alegoria, ironia, komizm, neologizm,**	wyjaśnia różnice między epiką, liryką i dramatem; przedstawia podstawowe cechy poznanych gatunków; rozpoznaje cechy gatunkowe utworu; omawia elementy budowy dramatu; rozpoznaje i wyjaśnia podstawowe środki stylistyczne; rozpoznaje komizm i ironię w prostych przykładach; wyjaśnia znaczenie podstawowych symboli i alegorii;określa temat, problematykę i przesłanie utworu; charakteryzuje bohatera; rozpoznaje relacje	samodzielnie rozpoznaje rodzaj i gatunek utworu; uzasadnia przynależność utworu do określonego rodzaju lub gatunku; analizuje budowę dramatu; określa funkcję dialogu, monologu i didaskaliów; rozpoznaje i interpretuje symbol, alegorię, ironię i komizm; określa funkcję środków stylistycznych; analizuje sposób kreowania bohatera; charakteryzuje bohaterów, podając odpowiednie argumenty; określa funkcję narratora i	samodzielnie analizuje utwory literackie; interpretuje utwory, uwzględniając ich budowę, język, problematykę i wartości; wyjaśnia funkcję ironii, symbolu, alegorii, komizmu i innych środków artystycznych; analizuje sposób kreowania świata przedstawionego; interpretuje zachowania, motywacje i postawy bohaterów; formułuje własne sądy interpretacyjne i uzasadnia je cytatami; rozpoznaje i interpretuje	dokonuje pogłębionej, wieloaspektowej interpretacji utworów; samodzielnie wykorzystuje różnorodne konteksty; dostrzega nieoczywiste związki między utworami; porównuje teksty literackie z dziełami malarskimi, filmowymi, teatralnymi i muzycznymi; samodzielnie prowadzi analizę problemu literackiego; posługuje się terminologią polonistyczną adekwatnie do sytuacji; prezentuje efekty pracy w formie projektu, referatu,

inwokacja; rozpoznaje elementy realistyczne i fantastyczne; wskazuje temat i głównych bohaterów utworu; przedstawia podstawowe wydarzenia utworu; zna podstawowe informacje dotyczące omawianych lektur; rozpoznaje podstawowe wartości i problemy przedstawione w utworze; wyszukuje w tekście informacje podane wprost; rozpoznaje podstawowe gatunki publicystyczne: artykuł, wywiad, reportaż; zna podstawowe rodzaje tekstów kultury; podejmuje próbę interpretacji prostego tekstu literackiego	między bohaterami; odróżnia narratora od autora; rozpoznaje narrację pierwszo- i trzecioosobową; rozpoznaje wartości przedstawione w utworze; odwołuje się do treści omawianych lektur; wyszukuje i cytuje odpowiednie fragmenty tekstu; rozpoznaje podstawowe różnice między literaturą piękną, publicystyką i tekstem popularnonaukowym; rozpoznaje podstawowe cechy reportażu, wywiadu i artykułu; interpretuje podstawowe informacje zawarte w dziele sztuki	rodzaju narracji; analizuje problematykę utworu; rozpoznaje problematykę egzystencjalną; określa wartości estetyczne, etyczne i uniwersalne utworu; porównuje bohaterów, motywy i problemy różnych utworów; wykorzystuje cytaty jako argumenty; interpretuje dzieła sztuki; dostrzega związki między literaturą i innymi dziedzinami sztuki; rozpoznaje cechy gatunków dziennikarskich; ocenia wiarygodność podstawowych informacji zawartych w tekście; wykorzystuje kontekst historyczny lub biograficzny w interpretacji	problematykę egzystencjalną; wykorzystuje w interpretacji konteksty: **historyczny, biograficzny, kulturowy, społeczny, filozoficzny**; porównuje utwory pod względem problematyki, wartości, konstrukcji bohaterów i sposobu przedstawienia świata; interpretuje utwory poetyckie na poziomie znaczeń dosłownych i przenośnych; analizuje funkcję elementów dramatu; interpretuje dzieła sztuki i dostrzega ich związki z literaturą; krytycznie odbiera teksty publicystyczne, popularnonaukowe i medialne; rozpoznaje intencje autora tekstu; formułuje samodzielne i logiczne wnioski interpretacyjne	prezentacji, podcastu, debaty lub innej samodzielnie wybranej formy; wykazuje szczególne zainteresowanie literaturą i kulturą; czyta utwory wykraczające poza obowiązkowy zakres lektur

II. Kształcenie językowe

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
zna części mowy i podstawowe zasady ich odmiany; zna pojęcie **fleksja**; rozpoznaje podstawowe kategorie gramatyczne; zna pojęcia związane ze słowotwórstwem; rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny; zna pojęcia: **podstawa słowotwórcza, formant, rodzina wyrazów**; zna podstawowe typy zdań; rozpoznaje części zdania; zna pojęcia: **zdanie wielokrotnie złożone, imiesłowowy równoważnik zdania**; zna podstawowe rodzaje wypowiedzeń; rozpoznaje związki frazeologiczne; zna pojęcia: synonim, antonim, homonim, neologizm; zna podstawowe odmiany języka; rozpoznaje język oficjalny i nieoficjalny; zna podstawowe zasady dostosowania języka do sytuacji komunikacyjnej	rozpoznaje i nazywa kategorie gramatyczne; poprawnie odmienia podstawowe części mowy; tworzy proste rodziny wyrazów; rozpoznaje podstawę słowotwórczą i formant; odróżnia wyraz podstawowy od pochodnego; rozpoznaje typowe sposoby tworzenia wyrazów; rozpoznaje części zdania; rozpoznaje zdania wielokrotnie złożone; rozpoznaje imiesłowowy równoważnik zdania; rozpoznaje podstawowe związki składniowe; rozpoznaje błędy składniowe; rozpoznaje związki frazeologiczne i wyjaśnia ich znaczenie; rozróżnia synonimy, antonimy, homonimy i wyrazy wieloznaczne; rozpoznaje neologizmy; rozróżnia podstawowe odmiany polszczyzny; rozpoznaje styl urzędowy,	poprawnie stosuje wiadomości z zakresu fleksji; analizuje budowę słowotwórczą wyrazów; tworzy rodziny wyrazów; wskazuje podstawę słowotwórczą i formant; określa znaczenie formantów; rozpoznaje różne sposoby tworzenia wyrazów; analizuje budowę zdań wielokrotnie złożonych; rozpoznaje i stosuje imiesłowowe równoważniki zdań; poprawnie przekształca konstrukcje składniowe; rozpoznaje błędy składniowe i poprawia je; analizuje zależności między składnią a znaczeniem wypowiedzi; stosuje związki frazeologiczne w odpowiednim kontekście; dobiera synonimy i antonimy; rozpoznaje funkcję neologizmów; rozpoznaje środki językowe charakterystyczne dla różnych stylów; dostosowuje	samodzielnie i poprawnie analizuje zjawiska fleksyjne, słowotwórcze i składniowe; wyjaśnia zależności między budową wyrazu a jego znaczeniem; analizuje funkcję formantów; świadomie wykorzystuje wiedzę słowotwórczą do interpretacji tekstu; analizuje skomplikowane konstrukcje składniowe; przekształca zdania, zachowując ich sens; ocenia poprawność i funkcjonalność zastosowanych konstrukcji; samodzielnie rozpoznaje i poprawia błędy składniowe; analizuje funkcję frazeologizmów; wyjaśnia wpływ doboru słownictwa na charakter wypowiedzi; rozpoznaje styl tekstu i uzasadnia swój wybór; świadomie przekształca tekst z jednego stylu na inny; dostosowuje środki językowe do intencji nadawcy; analizuje język tekstu	samodzielnie analizuje nietypowe zjawiska językowe; dostrzega związki między historią języka a współczesną polszczyzną; analizuje funkcję języka w różnych tekstach kultury; świadomie wykorzystuje różne odmiany i style języka; dokonuje pogłębionej analizy językowej tekstu; samodzielnie rozwiązuje problemy językowe; potrafi uzasadniać własne stanowisko w kwestiach poprawności językowej; świadomie eksperymentuje językiem w tekstach twórczych; wykazuje szczególnie wysoki poziom świadomości językowej

	naukowy, publicystyczny, potoczny i artystyczny; dostosowuje podstawowe środki językowe do sytuacji komunikacyjnej	język do odbiorcy, celu i sytuacji; analizuje funkcję środków językowych w tekście	literackiego, publicystycznego i użytkowego; posługuje się terminologią językową w analizie tekstu	

III. Tworzenie wypowiedzi

dopuszczający	**dostateczny**	**dobry**	**bardzo dobry**	**celujący**
zna podstawowe zasady tworzenia wypowiedzi pisemnej; zna podstawowe elementy rozprawki/wypowiedzi argumentacyjnej; zna pojęcia: **teza, hipoteza, argument, przykład, wniosek**; zna podstawowe zasady tworzenia charakterystyki; zna zasady tworzenia opowiadania; zna podstawowe zasady tworzenia przemówienia; zna zasady tworzenia sprawozdania; podejmuje próbę tworzenia wypowiedzi argumentacyjnej; tworzy prosty plan wypowiedzi;	tworzy krótkie, spójne wypowiedzi; zachowuje podstawową kompozycję tekstu; tworzy charakterystykę postaci; tworzy opowiadanie; tworzy sprawozdanie; tworzy prostą wypowiedź argumentacyjną; formułuje prostą tezę; podaje argumenty i przykłady; formułuje podstawowy wniosek; tworzy przemówienie według poznanego schematu; stosuje akapity; dobiera podstawowe środki stylistyczne; dostosowuje wypowiedź do podstawowych wymagań gatunku; przestrzega zasad	samodzielnie tworzy spójne i logiczne wypowiedzi; poprawnie konstruuje charakterystykę; tworzy rozbudowane opowiadanie; tworzy poprawne sprawozdanie; tworzy przemówienie dostosowane do odbiorcy; buduje wypowiedź argumentacyjną; formułuje tezę lub hipotezę; dobiera odpowiednie argumenty; wykorzystuje przykłady i cytaty; formułuje wnioski wynikające z argumentacji; rozróżnia argumenty rzeczowe, logiczne i odwołujące się do emocji; zachowuje	tworzy dojrzałe, spójne i logiczne wypowiedzi; tworzy wieloaspektową charakterystykę; tworzy ciekawe i przemyślane opowiadanie; tworzy przemówienie z wykorzystaniem środków retorycznych; buduje rozbudowaną wypowiedź argumentacyjną; formułuje trafną tezę lub problemową hipotezę; dobiera różnorodne i przekonujące argumenty; wykorzystuje przykłady z literatury, kultury i życia;właściwie posługuje się cytatem; przewiduje możliwe kontrargumenty; odnosi się	tworzy oryginalne i twórcze wypowiedzi; samodzielnie dobiera formę do celu wypowiedzi; tworzy rozbudowane teksty argumentacyjne o charakterze problemowym; posługuje się różnorodnymi środkami retorycznymi; buduje wielostronną argumentację; sprawnie przewiduje i odpiera kontrargumenty; tworzy wypowiedzi o wysokich walorach językowych, stylistycznych i kompozycyjnych; samodzielnie podejmuje próby literackie;

stosuje podstawowy podział na akapity; podejmuje próbę uzasadnienia własnego stanowiska; uczestniczy w dyskusji.	prowadzenia dyskusji; przedstawia swoje stanowisko w sposób zrozumiały	kompozycję wypowiedzi; świadomie stosuje akapity; stosuje środki retoryczne; dobiera słownictwo do celu wypowiedzi; bierze aktywny udział w dyskusji; przedstawia i broni własnego stanowiska; potrafi odpowiedzieć na argument przeciwny	do argumentów przeciwnika; formułuje logiczne i pogłębione wnioski; świadomie kształtuje kompozycję tekstu; stosuje zróżnicowane środki stylistyczne i retoryczne; dostosowuje styl do odbiorcy, celu i gatunku wypowiedzi; samodzielnie redaguje i poprawia własny tekst; aktywnie i kulturalnie uczestniczy w dyskusji, debacie i rozmowie	przygotowuje i wygłasza przemówienia, prezentacje, debaty i wystąpienia publiczne; świadomie wykorzystuje mowę ciała, intonację, tempo i akcent; potrafi twórczo przekształcać poznane formy wypowiedzi; samodzielnie rozwija warsztat pisarski

IV.Ortografia i interpunkcja

dopuszczający	**dostateczny**	**dobry**	**bardzo dobry**	**celujący**
zna podstawowe zasady polskiej ortografii; zna zasady pisowni **nie** z różnymi częściami mowy; zna zasady pisowni cząstek **-by, -bym, -byś, -byśmy, -byście**; zna zasady pisowni wyrazów z zakończeniami **-i, -ii, -ji**; zna zasady pisowni rzeczowników zakończonych na **-ctwo, -dztwo, -(w)stwo**; zna zasady pisowni wielką i	stosuje podstawowe zasady ortograficzne; poprawnie zapisuje większość poznanych wyrazów; stosuje zasady pisowni **nie**; stosuje zasady pisowni cząstek **-by, -bym, -byś, -byśmy, -byście**; poprawnie zapisuje wyrazy z zakończeniami **-i, -ii, -ji**; poprawnie zapisuje rzeczowniki zakończone na **-ctwo, -dztwo, -(w)stwo**;	poprawnie stosuje poznane zasady ortograficzne; poprawnie zapisuje większość trudnych ortogramów; stosuje zasady pisowni **nie** w typowych i mniej typowych sytuacjach; poprawnie stosuje pisownię cząstek **-by, -bym, - byś, - byśmy, -byście**; poprawnie zapisuje wyrazy z zakończeniami **-i, -ii, -ji**;	bezbłędnie lub niemal bezbłędnie stosuje poznane zasady ortograficzne; wyjaśnia zasady pisowni trudnych wyrazów; świadomie stosuje zasady interpunkcji; analizuje zależność między składnią a interpunkcją; poprawia złożone błędy ortograficzne i interpunkcyjne; uzasadnia zastosowanie określonego	stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne bezbłędnie również w nowych sytuacjach; samodzielnie rozwiązuje nietypowe problemy ortograficzne; wyjaśnia pochodzenie i mechanizm wybranych trudności ortograficznych; analizuje związki między budową zdania, znaczeniem i interpunkcją; dokonuje

małą literą; zna podstawowe zasady interpunkcji; zna zasady stosowania przecinka w zdaniach złożonych; zna zastosowanie dwukropka, średnika, cudzysłowu, nawiasu i myślnika; korzysta ze słownika ortograficznego; podejmuje próbę poprawiania własnych błędów	stosuje podstawowe zasady pisowni nazw własnych; stosuje przecinki w prostych konstrukcjach składniowych; poprawnie stosuje podstawowe znaki interpunkcyjne; rozpoznaje błędy ortograficzne i interpunkcyjne; korzysta ze słownika ortograficznego; poprawia wskazane błędy	stosuje zasady pisowni wielką i małą literą; poprawnie stosuje interpunkcję w zdaniach złożonych; stosuje dwukropek, średnik, cudzysłów, nawias i myślnik; poprawia własne błędy; poprawia błędy w cudzym tekście; potrafi wskazać przyczynę popełnionego błędu; korzysta ze słowników w celu samokontroli	znaku interpunkcyjnego; dokonuje samodzielnej korekty własnego tekstu; dokonuje korekty tekstu kolegi/koleżanki; korzysta z różnych słowników; rozpoznaje błędy wynikające z nieznajomości reguły oraz błędy nieuwagi; świadomie kontroluje poprawność językową własnych wypowiedzi	profesjonalnej korekty tekstu; potrafi uzasadnić różne możliwości interpunkcyjne, jeśli są dopuszczalne; tworzy materiały pomagające innym w nauce ortografii, np. quizy, zagadki, infografiki, gry; samodzielnie korzysta z różnych źródeł wiedzy o języku; wykazuje szczególną dbałość o poprawność językową

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO DLA KLASY VIII
Opracowane na podstawie podstawy programowej języka polskiego z 2024 r.
oraz programu nauczania do cyklu „Zamieńmy słowo" , WSiP

I. Kształcenie literackie i kulturowe

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
zna podstawowe rodzaje literackie: epikę, lirykę i dramat; zna podstawowe gatunki literackie omawiane w klasach 7–8; zna podstawowe cechy poznanych gatunków; rozpoznaje podstawowe elementy świata przedstawionego; rozpoznaje narratora i podmiot liryczny; zna podstawowe elementy budowy dramatu; zna podstawowe środki stylistyczne; rozpoznaje metaforę, symbol, alegorię, ironię i komizm; zna pojęcia związane z budową i analizą utworu literackiego; zna podstawowe informacje o autorach i utworach znajdujących się wśród lektur obowiązkowych;	wyjaśnia różnice między epiką, liryką i dramatem; omawia podstawowe cechy poznanych gatunków; rozpoznaje cechy gatunkowe utworu; określa temat i główną myśl utworu; przedstawia podstawową problematykę utworu; charakteryzuje głównych bohaterów; określa relacje między bohaterami; rozpoznaje narrację pierwszo- i trzecioosobową; rozpoznaje funkcję podstawowych środków stylistycznych; wyjaśnia znaczenie prostych symboli i alegorii; rozpoznaje ironię i komizm; rozpoznaje wartości przedstawione w utworze; odwołuje się do treści omawianych lektur;	samodzielnie rozpoznaje rodzaj i gatunek utworu oraz uzasadnia swój wybór; analizuje budowę i kompozycję utworu; analizuje elementy świata przedstawionego; charakteryzuje bohaterów, uwzględniając ich motywacje, postawy i przemiany; określa funkcję narratora i rodzaju narracji; analizuje sposób kreowania świata przedstawionego; rozpoznaje i interpretuje metaforę, symbol, alegorię, ironię i komizm; określa funkcję środków stylistycznych; analizuje problematykę utworu; rozpoznaje problemy moralne, społeczne i egzystencjalne; określa	samodzielnie analizuje oraz interpretuje utwory literackie; formułuje własne hipotezy interpretacyjne; interpretuje utwór, uwzględniając jego budowę, język, problematykę i wartości; analizuje sposób kreowania bohaterów i świata przedstawionego; interpretuje motywacje, postawy i przemiany bohaterów; wyjaśnia funkcję symboli, alegorii, ironii, komizmu i innych środków artystycznych; rozpoznaje i interpretuje problematykę egzystencjalną; dostrzega uniwersalny charakter problemów przedstawionych w literaturze; wykorzystuje w interpretacji różnorodne konteksty: **historyczny,**	dokonuje wieloaspektowej, samodzielnej i oryginalnej interpretacji utworów; formułuje nieoczywiste hipotezy interpretacyjne; przekonująco uzasadnia własne stanowisko; samodzielnie wykorzystuje różnorodne konteksty; dostrzega intertekstualne związki między utworami; porównuje literaturę z filmem, teatrem, malarstwem, muzyką i innymi tekstami kultury; prowadzi samodzielne analizy problemowe; formułuje własne sądy krytyczne; twórczo wykorzystuje wiedzę o literaturze; samodzielnie poszukuje i interpretuje utwory wykraczające poza

przedstawia najważniejsze wydarzenia omawianych utworów; wskazuje głównych bohaterów; rozpoznaje podstawowe wartości obecne w utworze; wyszukuje informacje podane wprost w tekście; zna podstawowe zasady korzystania z tekstu jako źródła informacji	wyszukuje odpowiednie fragmenty tekstu; rozpoznaje podstawowe problemy moralne, społeczne i egzystencjalne; rozpoznaje podstawowe związki między literaturą a innymi dziedzinami sztuki; rozpoznaje podstawowe cechy tekstów publicystycznych, popularnonaukowych i medialnych	wartości obecne w utworze; porównuje bohaterów, motywy i problemy różnych utworów; wykorzystuje znajomość lektur w wypowiedziach; posługuje się cytatami jako argumentami; interpretuje utwory poetyckie; dostrzega związki między literaturą a innymi dziedzinami sztuki; analizuje podstawowe cechy tekstów publicystycznych; rozpoznaje intencje autora; wykorzystuje kontekst historyczny lub biograficzny w interpretacji	**biograficzny, kulturowy, społeczny i filozoficzny**; porównuje utwory z różnych epok i kultur; analizuje podobieństwa i różnice w sposobie przedstawienia określonych motywów; samodzielnie dobiera cytaty potwierdzające własne stanowisko; formułuje pogłębione wnioski interpretacyjne; interpretuje dzieła sztuki i dostrzega ich związki z literaturą; krytycznie analizuje teksty publicystyczne, popularnonaukowe i medialne; rozpoznaje intencje autora i środki służące perswazji; ocenia sposób przedstawienia problemu przez autora	obowiązkowy zakres lektur; przygotowuje samodzielne projekty, prezentacje, referaty, eseje, debaty lub inne formy wypowiedzi; wykazuje szczególne zainteresowanie literaturą i kulturą; potrafi wykorzystać znajomość wielu utworów do rozwiązania problemu interpretacyjnego

II. Kształcenie językowe

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
zna części mowy; zna podstawowe kategorie gramatyczne; zna podstawowe zasady odmiany części mowy; zna pojęcia związane ze słowotwórstwem; rozpoznaje wyraz podstawowy i pochodny; zna pojęcia: podstawa słowotwórcza, formant, rodzina wyrazów; rozpoznaje części zdania; zna podstawowe rodzaje zdań; rozpoznaje zdania złożone i wielokrotnie złożone; zna podstawowe pojęcia związane ze składnią; rozpoznaje związki frazeologiczne; zna pojęcia: synonim, antonim, homonim, wyraz wieloznaczny, neologizm; zna podstawowe style funkcjonalne; rozpoznaje język oficjalny i nieoficjalny; zna podstawowe zasady poprawności językowej	rozpoznaje i nazywa kategorie gramatyczne; poprawnie odmienia podstawowe części mowy; rozpoznaje budowę słowotwórczą wyrazów; wskazuje podstawę słowotwórczą i formant; tworzy proste rodziny wyrazów: rozpoznaje części zdania; rozpoznaje typy zdań złożonych; rozpoznaje związki składniowe; rozpoznaje i wyjaśnia znaczenie podstawowych frazeologizmów; rozróżnia synonimy, antonimy, homonimy i wyrazy wieloznaczne; rozpoznaje neologizmy; rozpoznaje podstawowe style funkcjonalne; wyjaśnia podstawowe błędy językowe; dostosowuje język do prostej sytuacji komunikacyjnej; rozpoznaje podstawowe funkcje języka	poprawnie stosuje wiadomości z zakresu fleksji; analizuje budowę słowotwórczą wyrazów; określa znaczenie formantów; tworzy rodziny wyrazów; rozpoznaje różne sposoby tworzenia wyrazów; analizuje budowę zdań złożonych i wielokrotnie złożonych; rozpoznaje zależności między częściami zdania; przekształca konstrukcje składniowe; rozpoznaje i poprawia typowe błędy składniowe; stosuje związki frazeologiczne zgodnie z ich znaczeniem; dobiera synonimy i antonimy; analizuje znaczenie wyrazów w kontekście; rozpoznaje funkcję neologizmów; rozpoznaje styl tekstu i uzasadnia swój wybór; dostosowuje środki językowe do odbiorcy, celu i sytuacji; analizuje funkcję wybranych	samodzielnie analizuje zjawiska fleksyjne, słowotwórcze i składniowe; wyjaśnia związki między budową wyrazu a jego znaczeniem; analizuje funkcję formantów; wykorzystuje wiedzę słowotwórczą podczas interpretacji tekstu; analizuje skomplikowane konstrukcje składniowe; przekształca wypowiedzenia z zachowaniem ich znaczenia; ocenia poprawność i funkcjonalność konstrukcji składniowych; samodzielnie rozpoznaje i poprawia błędy językowe; analizuje funkcję frazeologizmów; interpretuje znaczenie środków językowych w określonym kontekście; analizuje styl tekstu i jego funkcję; przekształca tekst z jednego stylu na inny; ocenia dobór środków językowych; analizuje język tekstów	samodzielnie analizuje nietypowe zjawiska językowe; dostrzega zależności między różnymi poziomami systemu językowego; analizuje funkcję języka w różnych tekstach kultury; świadomie wykorzystuje różne odmiany i style polszczyzny; dokonuje pogłębionej analizy językowej tekstu; samodzielnie rozwiązuje nietypowe problemy językowe; formułuje i uzasadnia własne stanowisko w kwestiach poprawności językowej; twórczo wykorzystuje możliwości języka; świadomie eksperymentuje językowo; dostrzega związki między językiem a kulturą; wykazuje bardzo wysoki poziom świadomości językowej

		środków językowych w tekście; wykorzystuje wiedzę o języku podczas analizy utworu literackiego	literackich, publicystycznych, naukowych i użytkowych; wyjaśnia wpływ języka na sposób przedstawiania rzeczywistości; świadomie dostosowuje język do celu i odbiorcy	

III. Tworzenie wypowiedzi

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
zna podstawowe zasady tworzenia wypowiedzi pisemnej; zna podstawowe elementy wypowiedzi argumentacyjnej; zna pojęcia: **teza, hipoteza, argument, kontrargument, przykład, wniosek**; zna podstawowe zasady tworzenia rozprawki/wypowiedzi argumentacyjnej; zna zasady tworzenia charakterystyki; zna zasady tworzenia opowiadania; zna zasady tworzenia przemówienia; zna zasady tworzenia sprawozdania; zna zasady	tworzy spójne wypowiedzi na określony temat; zachowuje podstawową kompozycję tekstu; tworzy charakterystykę; tworzy opowiadanie; tworzy sprawozdanie; tworzy prostą wypowiedź argumentacyjną; formułuje prostą tezę lub hipotezę; podaje argumenty i przykłady; formułuje wniosek; tworzy przemówienie według poznanego schematu; stosuje akapity; dobiera podstawowe środki stylistyczne i retoryczne; przedstawia własne stanowisko w sposób	samodzielnie tworzy spójne i logiczne wypowiedzi; poprawnie konstruuje charakterystykę; tworzy rozbudowane opowiadanie; tworzy poprawne sprawozdanie; tworzy przemówienie dostosowane do odbiorcy; buduje wypowiedź argumentacyjną; formułuje tezę lub hipotezę; dobiera odpowiednie argumenty; wykorzystuje przykłady z literatury i kultury; posługuje się cytatami; formułuje wnioski wynikające z argumentacji; rozróżnia argumenty	tworzy dojrzałe, spójne i logiczne wypowiedzi; tworzy wieloaspektową charakterystykę; tworzy ciekawe i przemyślane opowiadanie; tworzy przemówienie z wykorzystaniem środków retorycznych; buduje rozbudowaną wypowiedź argumentacyjną; formułuje tezę lub hipotezę; dobiera różnorodne i przekonujące argumenty; wykorzystuje przykłady z literatury, kultury, historii i życia; właściwie posługuje się cytatami; przewiduje	tworzy oryginalne i twórcze wypowiedzi; samodzielnie dobiera formę wypowiedzi do celu, odbiorcy i sytuacji; tworzy rozbudowane teksty problemowe; buduje wielostronną argumentację; sprawnie przewiduje i odpiera kontrargumenty; wykorzystuje różnorodne konteksty; tworzy teksty o wysokich walorach językowych, stylistycznych i kompozycyjnych; podejmuje samodzielne próby literackie; tworzy wypowiedzi o charakterze eseistycznym i problemowym; przygotowuje

kompozycji tekstu; zna zasady budowania akapitów; podejmuje próbę uzasadnienia własnego stanowiska; zna podstawowe zasady prowadzenia dyskusji	zrozumiały; przestrzega podstawowych zasad dyskusji	rzeczowe, logiczne i emocjonalne; zachowuje właściwą kompozycję wypowiedzi; świadomie stosuje akapity; stosuje środki retoryczne; dobiera słownictwo do celu wypowiedzi; aktywnie uczestniczy w dyskusji; przedstawia i broni własnego stanowiska; potrafi odpowiedzieć na prosty kontrargument	możliwe kontrargumenty; odnosi się do argumentów przeciwnika; formułuje pogłębione wnioski; świadomie kształtuje kompozycję tekstu; stosuje różnorodne środki stylistyczne i retoryczne; dostosowuje styl do odbiorcy, celu i gatunku wypowiedzi; samodzielnie redaguje i poprawia własny tekst; aktywnie i kulturalnie uczestniczy w dyskusji i debacie; potrafi wykorzystać znajomość lektur jako argumentów w wypowiedzi problemowej	i wygłasza wystąpienia publiczne; świadomie wykorzystuje intonację, tempo, akcent, gest i mowę ciała; twórczo przekształca poznane formy wypowiedzi; samodzielnie dobiera i funkcjonalnie wykorzystuje przykłady literackie; prezentuje własne stanowisko w sposób oryginalny, dojrzały i przekonujący

IV. Ortografia i interpunkcja

dopuszczający	**dostateczny**	**dobry**	**bardzo dobry**	**celujący**
zna podstawowe zasady polskiej ortografii; zna zasady pisowni **nie** z	stosuje podstawowe zasady ortograficzne; poprawnie zapisuje większość	poprawnie stosuje poznane zasady ortograficzne; poprawnie zapisuje	bezbłędnie lub niemal bezbłędnie stosuje poznane zasady ortograficzne;	bezbłędnie stosuje zasady ortograficzne i interpunkcyjne również w

różnymi częściami mowy; zna zasady pisowni cząstek **-by, -bym, -byś, -byśmy, -byście**; zna zasady pisowni wielką i małą literą; zna podstawowe zasady pisowni wyrazów trudnych; zna podstawowe zasady interpunkcji; zna zasady stosowania przecinka w zdaniach złożonych; zna zastosowanie dwukropka, średnika, cudzysłowu, nawiasu i myślnika; korzysta ze słownika ortograficznego; podejmuje próbę poprawiania własnych błędów	poznanych wyrazów; stosuje zasady pisowni **nie**; stosuje zasady pisowni cząstek **-by**; poprawnie zapisuje nazwy własne; stosuje podstawowe zasady interpunkcji; poprawnie stosuje przecinki w typowych zdaniach złożonych; stosuje podstawowe znaki interpunkcyjne; rozpoznaje błędy ortograficzne i interpunkcyjne; korzysta ze słowników; poprawia wskazane błędy	większość trudnych ortogramów; stosuje zasady pisowni **nie** w różnych sytuacjach; poprawnie stosuje pisownię cząstek **-by**; stosuje zasady pisowni wielką i małą literą; poprawnie stosuje interpunkcję w zdaniach złożonych i wielokrotnie złożonych; stosuje dwukropek, średnik, cudzysłów, nawias i myślnik; poprawia własne błędy; poprawia błędy w cudzym tekście; wskazuje przyczynę popełnionego błędu; korzysta z różnych słowników; dokonuje podstawowej korekty własnego tekstu	wyjaśnia pisownię trudnych wyrazów; świadomie stosuje interpunkcję; analizuje zależność między składnią a interpunkcją; poprawia złożone błędy ortograficzne i interpunkcyjne; uzasadnia zastosowanie określonego znaku interpunkcyjnego; dokonuje samodzielnej korekty własnego tekstu; dokonuje korekty tekstu innych osób; korzysta z różnych słowników i poradników językowych; rozpoznaje przyczynę popełnionego błędu; odróżnia błąd wynikający z nieznajomości reguły od błędu nieuwagi; świadomie kontroluje poprawność językową własnych wypowiedzi	nowych sytuacjach; samodzielnie rozwiązuje nietypowe problemy ortograficzne; wyjaśnia mechanizmy powstawania wybranych trudności ortograficznych; analizuje związki między budową zdania, znaczeniem i interpunkcją; dokonuje pogłębionej korekty tekstu; uzasadnia różne możliwości interpunkcyjne; samodzielnie korzysta z różnorodnych źródeł wiedzy o języku; potrafi wyjaśnić innym zasady poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej; tworzy materiały edukacyjne dotyczące poprawności językowej; wykazuje szczególną dbałość o poprawność i kulturę języka